

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Václavem Kočkou-Amortem ve věci

žalobkyně: X., narozená dne X.
bytem X.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 11. 2025, č. j.: X.

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou včas podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 5. 11. 2025, č. j.: X., jímž byly zamítnuty její námitky a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 15. 10. 2025, č. j.: X., kterým byla žalobkyni podle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), uložena povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 21 259 Kč, který vznikl za období od 4. 7. 2025 do 3. 8. 2025 na starobním důchodu oprávněného X., narozeného X., zemřelého dne X. (dále jen „oprávněný“), a to do osmi dnů od právní moci rozhodnutí.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. T.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně v žalobě namítala, že jako vnučka a soudem ustanovená opatrovnice oprávněného neměla dispoziční právo k účtu, na nějž byl zasílán důchod oprávněného. Jednalo se o účet pod společným jměním manželů X., na nějž přicházely finanční prostředky manželky oprávněného. K účtu byly vydány dvě platební karty, spravovala jej manželka oprávněného se svým synem, účet tvořil součást dědického řízení. Poněvadž žalobkyně nemohla z účtu převádět ani vybírat finanční prostředky, nemůže jí být kladeno za vinu, že neoprávněně naložila s přeplatkem.

III. Vyjádření žalované

3. Žalovaná s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2010, č. j.: 3 Ads 35/2010-54, tvrdila, že se žalobkyně dopustila protiprávního jednání, když přijala a nevrátila výplatu starobního důchodu oprávněného, ačkoli musela z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem. Musela si být plně vědoma, že výplata důchodové dávky jí nenáleží, neboť oprávněný dne X. zemřel, čímž zanikl nárok na výplatu důchodové dávky. Pro naplnění prvku zavinění podle zmíněného rozsudku postačuje nedbalostní forma a zákon č. 582/1991 Sb. neobsahuje žádné ustanovení umožňující vyvinění příjemce důchodu z povinnosti vrátit vzniklý přeplatek. Ve smyslu judikátu Nejvyššího správního soudu, č. j.: 8 Ads 17/2014-33, žalobkyně nezachovala potřebnou míru opatrnosti vzhledem k okolnostem případu, když měla předpokládat, že v závislosti na úmrtí oprávněného bude muset vrátit starobní důchod. Zákonný zástupce, opatrovník nebo člen domácnosti jsou příjemcem důchodu oprávněného i v případě, že je důchod v souladu s jejich vůlí poukazován na účet oprávněného. Dne 10. 1. 2024 žalovaná obdržela tiskopis žádosti o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet, jehož majitelem byl oprávněný. Žalobkyně podepsala prohlášení o povinnosti vrátit částky důchodu, které již nebudou náležet v případě úmrtí oprávněného. Žalované nepřísluší před zařízením výplaty důchodu na účet zjišťovat, kdo měl dispoziční právo k účtu. Pokud žalobkyně z pozice opatrovnice, což bance doložila pravomocným rozsudkem, požádala o zařízení výplaty důchodu oprávněného na jeho účet příslušným formulářem, a banka i žalobkyně správnost údajů potvrdily, byla žalovaná povinna takové žádosti vyhovět. Na účet oprávněného byla dne 3. 7. 2025 automatizovaně ještě připsána splátka starobního důchodu za 7/2025 ve výši 21 358 Kč, určená pro období od 4. 7. 2025 do 3. 8. 2025, která již nenáležela. Zaslala-li banka žalované 99 Kč, nevrácená částka činí 21 259 Kč, za což je odpovědná žalobkyně, která se podpisem formuláře ke dni 5. 1. 2024 zavázala vrátit částky důchodu v případě úmrtí důchodce. Přeplatek nelze vyžadovat od disponentů, jelikož oprávněný měl od 10/2023 jiného příjemce důchodu. Žalovaná považuje napadené rozhodnutí za správné, zákonné a v souladu s důchodovými předpisy, pročež navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

IV. Obsah správního spisu

4. Ze správního (dávkového) spisu bylo zjištěno, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 25. 5. 2023, č. j.: 38 Nc 22010/2023 – 98, 38 PaNc 28/2023, 38 PaNc 29/2023, který nabyt dne 11. 7. 2023 právní moci, byla oprávněnému ustanovena opatrovníci žalobkyně, její povinností bylo mj. spravovat jeho záležitosti a majetek, jednou za rok pak byla povinna podat soudu písemnou zprávu o majetku opatrovnice a o tom, jak je o něj pečováno.
5. Žalobkyně jako opatrovnice oprávněného obdržela informaci o výplatě důchodu (oznámení žalované o výplatě důchodu ze dne 26. 9. 2023).

6. Dne 10. 1. 2024 byla u žalované podána žádost, kterou žalobkyně za oprávněného požadovala zařídit výplatu důchodu poukazem na účet. Příslušný uvedený účet byl potvrzen bankou. Žalobkyně se identifikovala jako opatrovnice oprávněného na základě rozhodnutí obvodního soudu. Formulář žádosti obsahoval mnohá poučení, která žalobkyně stvrdila svým podpisem; mj. byla poučena o povinnosti vrátit po úmrtí oprávněného žalované částky důchodu, které v důsledku toho již nebudou náležet.
7. Po zjištění úmrtí oprávněného byla banka žalovanou opakovaně vyzvána k vrácení neprávem vyplacené částky; banka sdělila, že na účtu není žádný zůstatek, coby osoby disponující účtem označila manželku a syna oprávněného (žádosti žalované o vrácení částek důchodu ze dne 16. 7. 2025 a 21. 8. 2025 a odpovědi banky ze dne 6. 8. 2025 a 5. 9. 2025).
8. Rozhodnutím žalované ze dne 15. 10. 2025, č. j.: X., byla žalobkyni uložena povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 21 259 Kč, který vznikl za období od 4. 7. 2025 do 3. 8. 2025 na starobním důchodu oprávněného, a to do osmi dnů od právní moci rozhodnutí. Podle odůvodnění žalobkyně zavinila vznik přeplatku tím, že přijala dávku důchodu oprávněného, ačkoli musela jako ustanovená opatrovnice z okolností předpokládat, že nárok na důchod zanikl úmrtím oprávněného.
9. Proti prvoinstančnímu rozhodnutí podala žalobkyně námitky, v nichž sdělila, že nikdy neměla přístup k finanční hotovosti nebo bankovnímu účtu oprávněného. Žádný jeho starobní důchod nečerpala, přičemž k chybě došlo na straně domova seniorů včasným nenahlášením úmrtí oprávněného.
10. Následně žalovaná vydala napadené rozhodnutí ze dne 5. 11. 2025. Jak žalovaná uvedla v odůvodnění, byly v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu naplněny prvky odpovědnostního vztahu, tj. protiprávní jednání příjemce důchodu spočívající v porušení některé z jeho zákonných povinností, škodlivý následek, příčinná souvislost mezi jednáním příjemce důchodu a škodlivým následkem a zavinění jako psychický vztah příjemce důchodu ke vzniku přeplatku. Závěr, že si žalobkyně musela být vědoma skutečnosti, že neoprávněně přijímá dávku důchodového pojištění, vyplývá jednak ze skutkových okolností, které jí musely, resp. měly být známy, jednak z výčtu podmínek pro trvání nároku na starobní důchod.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

11. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle ustanovení § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
12. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože s tímto postupem vyslovili souhlas účastníci ve smyslu ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.
13. Podle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. *jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.*

14. Podle ust. § 64 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „z.d.p.“), *příjemcem důchodu je oprávněný nebo jeho zákonný zástupce nebo opatrovník anebo zvláštní příjemce. Kdo je zvláštní příjemce, stanoví zvláštní zákon. Příjemcem důchodu je dále osoba, která oprávněného zastupuje podle § 49 a 50 občanského zákoníku.*
15. Podle ust. § 64 odst. 3 z.d.p. *má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jeho zákonný zástupce, opatrovník nebo osoba uvedená v odstavci 1 větě třetí, poukazuje se důchod oprávněného na základě jejich žádosti na tento účet.*
16. Žalovaná nepochybila, pokud dovodila žalobkynin odpovědnostní vztah ve smyslu ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. a uložila žalobkyni, aby neprávem vyplacenou částku vrátila. Konkrétně byla dovozena odpovědnost za to, že žalobkyně přijala výplatu starobního důchodu oprávněného, ačkoliv musela z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem.
17. Žalobkyně byla jako opatrovnice oprávněného příjemce důchodu ve smyslu ust. § 64 odst. 1 z.d.p., mohl jí tak vzniknout odpovědnostní vztah dle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Zároveň danou odpovědnost lze uplatnit pouze vůči příjemci důchodu, nikoliv např. vůči osobě, která má jen dispoziční právo k účtu zemřelého oprávněného, tedy v konkrétním případě vůči manželce či synu oprávněného (srov. právní větu k rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2011, č. j.: 4 Ads 163/2009 – 70, publ. pod č. 2349/2011 Sb. NSS). Odpovědnost dle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. je taktéž speciální vůči odpovědnosti dle § 64 odst. 7 z.d.p., proto se přednostně uplatní odpovědnost žalobkyně coby opatrovnice oprávněného v postavení příjemce důchodu.
18. Žalobkyně jako příjemce důchodu požádala o jeho výplatu na konkrétní účet, přičemž v rámci formuláře podepsala výslovné poučení o povinnosti vrátit po úmrtí oprávněného neprávem vyplacené částky. Bylo tedy její odpovědností, aby jako příjemce důchodu (a zároveň soudem ustanovená opatrovnice s povinností pečovat o majetek oprávněného) zajistila, že k vyplaceným prostředkům bude mít přístup. Pokud se jako příjemce důchodu, který požádal o jeho výplatu na konkrétní účet, hájí tím, že k tomuto účtu neměla dispoziční právo, nemůže její námitka obstát.
19. V průběhu řízení soud obdržel přípis od matky žalobkyně, která však nedoložila své zmocnění. Vzhledem k tomu, že vyjádření na věci nic nemění, soud k němu nad rámec dosud řečeného uvádí následující. Byla-li u žalobkyně vyvozena veřejnoprávní odpovědnost za vrácení neprávem vyplacených důchodových částek, neznamená to, že tím veškerá odpovědnost končí. Přistoupí-li soud na tvrzení žalobkyně a její matky, tak minimálně vůči osobě, která peníze z účtu vybrala, může žalobkyně uplatnit nárok v civilním řízení soudním u příslušných obvodních soudů; uvedeným se však nemohl zabývat soud nyní ve správním soudnictví. Soud ve správním soudnictví není oprávněn v řízení o žalobě proti rozhodnutí stanovit splátkový kalendář, nicméně apeluje na žalovanou, aby vzhledem k okolnostem vzniku dluhu i jejím sociálním poměrům vyšla žalobkyni vstříc.
20. Ze všech výše uvedených důvodů soud žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
21. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalované nenáleží podle zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 22. dubna 2026

JUDr. Václav Kočka-Amort, v. r.
samosoudce